

בש"פ 3952/14 - ראמז נעאלוה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3952/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המערער: ראמז נעאלוה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת בן שלמה) מיום 13.5.14 בעמ"ת 47413-04-14

בשם המערער: עו"ד ד"ר מאזל

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

החלטה

א. בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת בן שלמה) מיום 13.5.14 בעמ"ת 47413-04-14, בגדרה נדחה ערר שהגיש המבקש על החלטתו של בית משפט השלום בפתח תקוה (השופטת רוטקופף) מיום 16.4.14 במ"ת 19278-04-14, בה הוארך מעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו בת"פ 19261-04-14.

ב. בכתב אישום שהוגש נגד המבקש, תושב אזור יהודה ושומרון יליד 1989, בבית משפט השלום בכפר סבא (ת"פ 19261-04-14) נטען, כי בלילה שבין 4.4.14 ו-5.4.14 התפרץ המבקש לרכב ברחוב הנשיאים בהוד השרון, תוך שהוא שובר את שמשותו, ולאחר מכן החל בנסיעה מהמקום. נטען, כי בעקבות דיווח שהועבר החלו כוחות המשטרה בחיפוש אחר הרכב. משהבחינו השוטרים ברכב - כך נטען - כרזו למבקש לעצור, אך זה המשיך בנסיעתו ואף ניסה לפגוע, באמצעות הרכב שבו נהג, בניידת המשטרה. בהמשך, כך לפי כתב האישום, יצא המבקש מהרכב ופתח במנוסה, בעוד שוטר דולק בעקבותיו. בכתב האישום נטען, כי בשלב מסוים השיג השוטר את המבקש, והאחרון נאבק עמו בניסיון להימלט. בכתב האישום נטען, כי רק בהגיע שוטרים נוספים למקום, הצליחו להשתלט על המבקש. עוד נאמר, כי המבקש שהה שלא כדין בתחומי מדינת ישראל. כתב האישום ייחס למבקש עבירות של כניסה לישראל שלא כחוק לפי סעיף 12(א) לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, פריצה לרכב בכוונה לגנוב לפי סעיף 413 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, חבלה במזיד לרכב לפי סעיף 413 לחוק העונשין, גניבת רכב לפי סעיף 413 לחוק, נהיגה פוחזת של רכב לפי סעיף 338(א) לחוק, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק, החזקת נכס החשוד כגנוב לפי סעיף 413 לחוק העונשין, נהיגת רכב ללא רשיון לפי סעיף 2 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א-1961, חוסר פוליסה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), תש"ל-1970 ושימוש בכוח או באיומים למנוע מעצר לפי סעיף 47(א) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח משולב), תשכ"ט-1969. עם הגשת כתב האישום עתרה המשיבה להארכת מעצרו של המבקש עד תום ההליכים.

ג. בהחלטה מיום 16.4.14 נעתר בית משפט השלום לבקשה והורה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים. נאמר, כי המבקש לא חלק על קיומן של ראיות לכאורה, וכי המעשים המיוחסים לו מלמדים על מסוכנות קשה ביותר. עוד נאמר, כי היעדרו של עבר פלילי והתעוזה שהפגין מעצימים את מסוכנותו, שאין ניתן להפיגה באמצעות הפקדות כספיות או ערבויות. בהחלטה נאמר, כי המבקש "אינו תושב ישראל ועל כן לא ניתן להיזקק לקבלת תסקיר שירות המבחן בעניינו ו/או בחינת חלופת מעצר".

ד. ערר שהגיש המבקש בבית המשפט המחוזי נדחה ביום 13.5.14. בהחלטה נאמר, כי בעובדה שהמבקש תושב האזור אין כשלעצמה כדי להצדיק את מעצרו עד תום ההליכים, מקום בו תושב ישראל היה משתחרר לחלופת מעצר, ומקום המגורים מהווה אך שיקול אחד בהקשר בחינתה של חלופת מעצר. ואולם נאמר, כי במקרה דנן מיוחסות למבקש - מעבר לעבירת השהיה הבלתי חוקית ועבירות הרכוש - גם עבירות של נהיגה פוחזת ברכב ושימוש בכוח למניעת מעצר, ובנסיבות אלה קיים הן סיכון לשלומם ובטחונם של המשתמשים בדרך, הן חשש להימלטות מן הדין, מעבר לחשש הרגיל.

הבקשה

ה. מכאן בקשת רשות הערר, בה נטען כי בתי המשפט הקודמים לא נתנו משקל מספק לגילו הצעיר של המבקש ולעברו הנקי, ומנגד - ניתן משקל יתר לעובדת היותו תושב האזור. נטען, כי גם כשעסקין בתושב האזור אין לשלול על הסף בחינת קיומה של חלופת מעצר.

ו. בתגובת המשיבה מיום 12.6.14 נטען, כי הבקשה אינה מעלה שאלה כללית החורגת מעניינו של המבקש, ועל כן יש לדחותה. נטען, כי שאלת שחרורו של שוהה בלתי חוקי לחלופת מעצר נדונה בהחלטתה של השופטת ארבל בבש"פ 6781/13 קונדוס נ' מדינת ישראל (2013) (להלן עניין קונדוס), וכי בהתאם לשיקולים שנסקרו שם, לא נפלה שגגה בהחלטה לעצור את המבקש עד תום ההליכים.

הכרעה

ז. לאחר העיון בבקשה ובנספחיה, חוששני כי לא אוכל להיעתר לה. בבקשה לא נטען – ובדין לא נטען – כי היא מעוררת שאלה כללית; ועניינה בשאלה האם נוכח המעשים המיוחסים למבקש ועל רקע נסיבותיו האישיות – גילו הצעיר ועברו הנקי, חרף היותו תושב האזור – היה מקום לבחון חלופת מעצר בעניינו. מדובר בשאלה התחומה לנסיבות המקרה דנא, שאינה מצדיקה דיון שיפוטי נוסף, שלישי במספר.

ח. גם לגוף הדברים חוששני כי לא אוכל להיעתר למבוקש. הוראת סעיף 21(ב)(1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 משמיעה לנו, כי מקום בו ישנן ראיות לכאורה ומתקיימת עילת מעצר כנגד נאשם, יורה בית המשפט על מעצרו עד תום ההליכים רק לאחר שנוכח כי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך חלופית, פוגענית פחות. זוהי מצוותו של המחוקק. בעניין קונדוס ציינה השופטת ארבל, כי גם הליכי מעצרו של תושבי האזור צריכים לעמוד בדרישות שקבע המחוקק בסעיף 21 לחוק המעצרים. לדבריה, על בית המשפט להכריע על בסיס נתוני המקרה שבפניו, אך תוך שהחשש המובנה מהימלטות לשטחי הרשות הפלסטינית, והצורך לאיינו, יעמדו לנגד עיניו. נאמר, כי "אפשרות ההימלטות מן הדין הינה שיקול בעל משקל, אך אין היא עומדת לבדה ואין היא, כשלעצמה, יכולה להכריע את שאלת השחרור לחלופת מעצר. עצם היותו של נאשם תושב האזור אינה מונעת את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר, וזאת כאשר ניתן להבטיח את התייצבותו בהפקדת כספים ובביטחונות משמעותיים אחרים". השופטת ארבל מנתה שיקולים רלבנטיים להכרעה – עברו הפלילי של הנאשם, העבירות המיוחסות לו מעבר לשהיה הבלתי חוקית, והמסוכנות הנשקפת מהן, וכיוצא באלה שיקולים. מכל מקום, הכלל הוא כי עובדת היותו של נאשם תושב האזור אינה מאיינת באופן גורף בחינתה של חלופת מעצר, והדברים תלויי נסיבות, כל מקרה לעניינו. הנה מדבריי בבש"פ 10418/08 טאלאלקה נ' מדינת ישראל (2008), בפסקה י':

"דעת לנבון נקל, שכאשר המדובר בתושב הרשות, וכל עוד לא נשתנה מצב היחסים במישור הכללי והמשפטי, יש חשש טבוע וברור להימלטות מאימת הדין בשטחי הרשות הפלסטינית, ובמקרים לא מעטים אכן אין מנוס ממעצר. השאלה אם בנסיבות העבירה והחשוד או הנאשם – מהות ומיהות – אין מקום לשחרור לחלופה, או שמא ניתן להפיג את חשש ההימלטות במידה סבירה בחלופת מעצר בישראל, או אף בשחרור לשטח גופו בתוך הפקדה וערבויות של ישראלים, היא תלויה נסיבות; אליה על בית המשפט להידרש בכל מקרה לגופו. איני סבור כשלעצמי, שחלופת מעצר בישראל במקרים המתאימים, גם אם לא יהיו רבים, היא בלתי אפשרית מכל וכל כאשר המדובר בתושב שטחים השוהה שלא כדיון. אכן, על פניו נראה הדבר קשה כיוון שכביכול ניתנת 'גושפנקא' לשהות הבלתי חוקית; אך מנגד מדובר בחלופת מעצר, כפי שציין השופט זועבי בפרשת עבדו. ואולם ברי כי לכך נדרשות נסיבות מיוחדות, כאמור בעניין עביד. יש רק להוסיף ולהטעים, כי במקרים כאלה על התיק העיקרי להיקבע בהקדם, כדי שהדיסוננס בנקודה זו לא יתמשך. במקרים שיהיו מעטים אף יותר, כמסתבר בגדרי השכל הישר, ניתן לשקול שחרור בהפקדה משמעותית גם לשטחי הרשות עצמם. השיקול של הימלטות מאימת הדין הוא כאמור אינהרנטי למקרים אלה, אך יתכנו כמובן גם עילות נוספות, כגון מסוכנות. ברי גם, כי הבחינה צריכה להיות דקדקנית, לרבות עבר קודם, האם האישום כולל שהיה בלתי חוקית בלבד או מעבר לה, וכיוצא באלה".

ט. בענייננו, ציין בית משפט השלום בהחלטתו, כי המבקש אינו תושב ישראל ועל כן אין להיזקק לבחינתה של חלופת מעצר. על פני הדברים, אמירה גורפת זו אכן אינה עולה בקנה אחד עם הדברים שנאמרו מעלה. ואולם, בית המשפט המחוזי עמד על הסיכון הספציפי המיוחד הנשקף בנסיבות; אין חולק כי המעשים המיוחסים למבקש בכתב האישום - ובעיקר נסיון הפגיעה בניידת המשטרה והנהיגה הפרועה - מצביעים על תעוזה שאינה חיובית ועל מסוכנות, לרכוש ולגוף. כתב האישום מלמד בבירור גם על חשש להימלטות מן הדין, מעבר לחשש הגלום אינהרנטית בעובדת היותו של המבקש תושב האזור. אכן, אין דומה, בהקשר חלופת המעצר, דינו של מי ששהה בישראל שלא כדין, למי ששהה שלא כדין וניסה - לכאורה - להימלט מאנשי החוק, תוך שהוא מנסה לפגוע בהם. במכלול הנסיבות קיים קושי ליתן במבקש את האמון המתחייב לצורך קביעת חלופה, הפגת החשש להימלטות ואיון המסוכנות. סבורני, כי בנסיבות היא מזורו של המבקש בהחשת ההליך בבית משפט השלום ובסיומו המהיר (ראו עניין טאלאלקה הנזכר, בפסקה י"ב; ראו גם בש"פ 2576/10 פקיה נ' מדינת ישראל (2010), בפסקה 9). עיון במערכת נט המשפט מלמד, כי דיון הקראה בעניינו של המבקש קבוע ליום 2.7.14. לטעמי ראוי ככל הניתן להקדים זאת לאחר חודשיים בהם המבקש במעצר, וכן - ככל שלא יושג הסדר טיעון - על בית משפט השלום לקבוע בהקדם מועדי הוכחות, ולשם כך יובא האמור בפני המותב שנקבע לשבת לדיון בתיק, ואני מקדים לו תודה.

כללם של דברים

י. בנתון לאמור בסיפת פסקה ט' מעלה, איני נעתר לבקשה.

ניתנה היום, י"ח בסיון התשע"ד (16.6.2014).

שׁוֹפֵט